

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

SECȚIA A TREIA

CAUZA KONOLOS împotriva României

(Cererea nr. 26600/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

7 februarie 2008

DEFINITIVĂ

07/05/2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în art. 44 § 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Konolos împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (SECȚIA A TREIA), întrunită în
completul format din :

Boštjan M. Zupančič, *președinte*,

Corneliu Bîrsan,

Elisabet Fura-Sandström,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

David Thór Björgvinsson,

Isabelle Berro-Lefèvre, *judcători*,

și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu la data de 17 ianuarie 2008,

A pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată :

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 26600/02) îndreptată împotriva României prin care un cetățean al acestui Stat, dl. Gheorghe Konolos (« reclamantul »), a sesizat Curtea la 24 iunie 2002 în temeiul art. 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (« Convenția »).

2. Guvernul român (« Guvernul ») a fost reprezentat de agentul său, Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La 6 aprilie 2006, Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea în temeiul art. 5 § 1 din Convenție. Prevalându-se de dispozițiile articolului 29 § 3, ea a hotărât că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeiul cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

4. Reclamantul aparține grupului etnic al romilor. El s-a născut în 1965 și domiciliază în Liège, Belgia.

5. La 12 ianuarie 2000, reclamantul, administrator al unei societăți care comercializa produse petroliere, a fost interogat și plasat în arest preventiv pe o durată de treizeci de zile, după ce a fost informat de procurorul însărcinat cu ancheta că era bănuit a fi comis infracțiunile de înșelăciune, fraudă fiscală, fals și uz de fals prevăzute de articolele 215, 289, 291 din Codul penal și 13 din Legea nr. 87/1994 cu privire la combaterea fraudei fiscale. Reclamantul afirmă că a suferit violențe din partea polițiștilor în timpul arestării preventive în ianuarie 2000.

6. Prin rechizitoriul din 17 ianuarie 2000, reclamantul a fost trimis în fața tribunalului județean Arad în temeiul infracțiunilor sus menționate. Conform parchetului, reclamantul ar fi comercializat produse petroliere, neconforme cu normele de calitate în vigoare, cu certificate de calitate false.

7. Prin sentința din 3 august 2000, tribunalul județean Arad l-a condamnat la o pedeapsă de doi ani și opt luni de privare de libertate sub motivul înșelăciunii asupra calității produselor, fals, uz de fals și evaziune fiscală.

8. Printr-o hotărâre din 22 decembrie 2000, Curtea de Apel din Timișoara a admis apelul parchetului și a condamnat reclamantul pentru aceleași capete de acuzare la paisprezece ani privare de libertate.

9. Printr-o hotărâre din 22 martie 2002, Curtea supremă de justiție, la recursul reclamantului, a casat hotărârea Curții de Apel precum și sentința dată în primă instanță și a trimis cauza în fața tribunalului județean. Prin aceeași hotărâre, ea a prelungit arest preventiv a reclamantului fără a-i preciza durata nici temeiul juridic.

10. La 23 aprilie 2002, ținând seama de faptul că termenul de treizeci de zile pentru care arest preventiv a reclamantului putea fi legal prelungită se scursese, administrația penitenciarului din Arad a întrebat la tribunalul județean din Arad spre a afla dacă arest preventiv a reclamantului fusese prelungită de tribunal.

11. La 24 aprilie 2002, printr-o scrisoare de răspuns, tribunalul județean a informat administrația penitenciară că detenția reclamantului nu putea fi prelungită, deoarece Curtea Supremă de Justiție nu transmisese încă dosarul astfel încât tribunalul nu se putea pronunța asupra arestării preventive. El a indicat de asemenea că temeiul legal arestării preventive a reclamantului se baza pe hotărârea Curții Supreme de Justiție din 22 martie 2002.

12. La 16 iulie 2002, Curtea Supremă de Justiție a transmis dosarul tribunalului județean din Arad.

13. La 5 august 2002, a avut loc prima înfățișare în fața tribunalului județean din Arad. Cu ocazia acestei înfățișări, reclamantul a cerut revocarea stării de arest ilegale, susținând că nu știa de ce continua să se afle în detenție în măsura în care nici o hotărâre judiciară nu o prelungise. Printr-o încheiere de ședință dată în aceeași zi, tribunalul județean, întemeindu-se pe articolul 300 din codul de procedură penală, a prelungit arestul preventiv a reclamantului cu treizeci de zile, anume până la 3 septembrie 2002. El a respins cererea de revocare, sub motiv că arestul preventiv era justificat.

14. Prin încheierile de ședință din 28 august și 2 și 24 octombrie 2002, tribunalul a prelungit din nou arestul preventiv al reclamantului cu perioade succesive de treizeci de zile.

15. Prin sentința din 21 noiembrie 2002, tribunalul județean din Arad a condamnat reclamantul pentru acuzațiile de înșelăciune, fals, uz de fals și evaziune fiscală la o pedeapsă de cinci ani de închisoare definitivă.

16. Reclamantul a promovat apel, susținând că era nevinovat și a cerut achitarea. El susținea că elementele constitutive ale infracțiunilor de care era acuzat nu erau întrunite. Printr-o hotărâre din 5 februarie 2003, Curtea de Apel din Timișoara i-a respins apelul, a admis apelul parchetului și l-a condamnat la o pedeapsă de șapte ani de închisoare. Reclamantul nu a mai făcut recurs contra acestei hotărâri.

17. Prin hotărârea definitivă din 12 noiembrie 2003, Judecătoria Arad a respins cererea de revizuire a reclamantului contra hotărârii Curții de Apel din Timișoara din 5 februarie 2003, sub motiv că noile elemente probatorii pe care înțelegea să le prezinte nu erau pertinente.

18. Printr-o scrisoare din 13 octombrie 2005, reclamantul a informat Curtea că a fost pus în libertate.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

19. Dispozițiile pertinente ale Constituției, așa cum era în vigoare la vremea faptelor, au următorul cuprins:

Articolul 20

« « (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale. »

Articolul 23 § 4

« Arestarea preventivă este ordonată de un magistrat pe o durată de maximum treizeci de zile (...) Prelungirea arestării preventive se aprobă prin hotărârea instanței de judecată. »

Articolul 144

« Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

- a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, (...);
- b) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, (...);
- c) hotărăște asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești privind neconstituționalitatea legilor și a ordonanțelor (...). »

Articolul 145 § 2

« Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii și au putere numai pentru viitor. Ele se publică în Monitorul Oficial al României. »

20. Articolul 25 §§ 1 și 3 din legea nr. 47/1992 asupra organizării și funcționării Curții constituționale, așa cum era în vigoare la vremea faptelor are următorul conținut:

« Decizia prin care se constată neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe a guvernului ori a unei dispoziții din aceste acte normative este definitivă și obligatorie.

De la publicarea lor în Monitorul oficial al României, deciziile sunt obligatorii și nu dispun decât pentru viitor. »

21. Constituția este legea fundamentală în sistemul român de drept. Locul său în vârful piramidei actelor juridice, implică o conformitate strictă și necondiționată a tuturor celorlalte norme de drept cu dispozițiile sale. Așadar, Constituția este o sursă de drept în procedura penală, în măsura în care, în calitate de lege fundamentală a Statului, ea stabilește norme generale care își găsesc aplicare în materie. Astfel, articolul 23 din Constituție conține reguli detaliate cu privire la arestarea în cadrul unei proceduri penale.

22. Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în cadrul unei proceduri judiciare de orice persoană interesată care apreciază că interesele sale sunt lezate de o dispoziție legală aplicabilă litigiului în care ea este parte. ea permite Curții Constituționale să procedeze la un control concret și *a posteriori* al unei dispoziții legale.

23. Confruntată cu problema opozabilității deciziilor sale, Curtea Constituțională a apreciat, în hotărârea sa nr. 169 din 2 noiembrie 1999, publicată în Monitorul Oficial nr. 151/2000, că « hotărârile definitive favorabile excepțiilor de neconstituționalitate nu au numai efect relativ, *inter partes*, (...), ci și un efect absolut, *erga omnes* ». Ea și-a întemeiat

această hotărâre pe articolele 145 § 2, 16 § 1 și 51 din Constituție, judecând că dacă hotărârile sale nu produceau efecte *erga omnes*, ar fi posibil ca o dispoziție legală judecată contrară Constituției să continue să aibă efecte juridice.

24. Dispozițiile pertinente din codul de procedură penală așa cum era în vigoare la momentul respectiv aveau următorul conținut:

Articolul 139 § 2

« Când nu mai există vreun temei care să justifice menținerea măsurii preventive, aceasta trebuie revocată din oficiu sau la cerere[a interesatului]. »

Articolul 141 § 1

« Încheierea data în prima instanță prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea sau încetarea unei măsuri preventive poate fi atacată cu recurs, de inculpat sau de procuror, indiferent de judecata pe fond. »

Articolul 149 §§ 1 et 3

« Durata arestării inculpatului nu poate depăși treizeci de zile, afara de cazul când ea este prelungită în condițiile legii.

Arestarea inculpatului, ordonată de instanță în cursul judecății durează până la finalizarea procedurii, [inclusiv căile de recurs], afara de cazul când instanța dispune punerea sa în libertate. »

Articolul 300 § 3

« În cauzele în care inculpatul este arestat, instanța (...) este datoră să verifice din oficiu, la prima înfățișare, regularitatea luării măsurii și menținerii în (stare de) arest [a inculpatului]. »

Articolul 361 §§ 2 și 3

« Hotărârile preventive date în primă instanță nu pot fi atacate cu apel independent de judecata pe fond.

Apelul făcut contra sentinței pe fond este considerat ca vizând de asemenea și hotărârile preventive (...) »

Articolul 385¹ § 2

« Hotărârile preventive nu pot fi atacate cu recurs independent de sentința sau de hotărârea pe fond decât în cazurile prevăzute de lege. »

25. Doctrina a interpretat articolul 141 din codul de procedură penală ca nepermițând inculpatului să atace cu recurs independent de sentința dată pe fond dacă tribunalul nu dispune, nu revocă, nu înlocuiește și nu pune capăt unei măsuri preventive. Pe de altă parte, secția penală a Curții Supreme de Justiție a apreciat că, ținând seama de cazurile enumerate de articolul 141 § 1 din codul de procedură penală, un recurs depus contra unei hotărâri date după retrimiteră în judecată a celui interesat și respingând o cerere de revocare sau ordonând menținerea unui arest preventiv, era inadmisibil (hotărârea nr. 1797/1999 a secției penale a Curții Supreme de Justiție din 7

mai 1999 ; în același sens, hotărârea nr. 154/2003 a secției penale a Curții Supreme de Justiție din 14 ianuarie 2003). Urmare modificării din codul de procedură penală prin legea nr. 281/2003 publicată în Monitorul Oficial din 1 iulie 2003 (« legea nr. 281/2003 »), articolul 141 citat mai sus a fost modificat și prevede un recurs imediat contra unei decizii care ordonă menținerea unei măsuri preventive după retrimiteră în judecată.

26. Curtea Constituțională, sesizată cu o excepție de neconstituționalitate a articolului 149 § 3 din codul de procedură penală, a emis hotărârea nr. 546 din 4 decembrie 1997 în următorii termeni:

« Articolul 149 § 3 din codul de procedură penală est neconstituțional, în măsura în care este interpretat ca autorizând arestarea preventivă (...) peste perioada de treizeci de zile, fără să existe o prelungire [hotărâtă de o instanță de judecată], în condițiile articolului 23 din Constituție.

Aceste dispoziții legale trebuie să fie coroborate cu articolul 23 § 4 din Constituție, conform căruia durata arestării preventive nu poate depăși treizeci de zile.

Textul constituțional referitor la arest preventiv are o referire de ordin general și, ca urmare, dispozițiile sale trebuie să fie respectate de fiecare dată când este ordonată arestarea unei persoane (...) fără deosebire între arestarea legată de anchetă sau ce legată de proces. Acestea fiind spuse, la expirarea perioadei de treizeci de zile, instanța are obligația constituțională de a verifica din oficiu dacă menținerea în arest este justificată, și, dacă acesta este cazul, să o prelungească cu maximum treizeci de zile. Dacă, după acest interval, motivele punerii sub arest subzistă, instanța poate, în aceleași condiții, să prelungească arestarea preventivă cu perioade de maximum treizeci de zile. (...)

Arestarea preventivă, fie că a fost ordonată în decursul anchetei sau al procesului, nu este conformă articolului 23 § 4 din Constituție decât dacă ea are o durată de maximum treizeci de zile și dacă orice prelungire are aceeași durată. »

27. Legea nr. 281/2003 a modificat codul de procedură penală care prevede expres obligația pentru instanțele de judecată de a verifica regulat, pe toată durata procedurii, legalitatea și oportunitatea menținerii în arest preventiv.

ÎN DREPT

I. ASUPRA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI A ARTICOLULUI 5 § 1 DIN CONVENȚIE

28. Reclamantul afirmă că arestarea sa preventivă dintre 21 aprilie și 5 august 2002 a fost lipsită de temei legal în măsura în care, după hotărârea din 22 martie 2002 a Curții Supreme de Justiție, nici o instanță națională nu îi prelungise arestarea preventivă, cu încălcarea articolului 5 § 1 c) din Convenție, cu următorul conținut :

« 1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale : (...)

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune

sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; (...) »

A. Asupra admisibilității

1. Asupra excepției Guvernului întemeiată pe non epuizarea căilor de atac interne

29. Guvernul apreciază că dreptul intern oferea reclamantului posibilitatea de a controla legalitatea arestării sale. Astfel, el observă mai întâi că reclamantul ar fi trebuit să facă recurs contra încheierii din 5 august 2002 care îi respingea cererea sa de revocare a arestării preventive și a prelungit această măsură. Guvernul nu precizează temeiul legal al acestui recurs dar apreciază că tribunalul sesizat printr-un astfel de recurs ar fi trebuit să examineze legalitatea prelungirii arestării preventive ordonate la 5 august 2002 de tribunalul din Arad, raportându-se la perioada anterioară. Fără a specula asupra rezultatului unui astfel de demers, Guvernul este de părere că în ipoteza în care instanța de recurs ar fi constatat absența temeiului legal al arestării preventive a reclamantului, ea avea posibilitatea și chiar obligația de a ordona repunerea sa imediată în libertate.

30. Guvernul subliniază în fine că reclamantul nu a ridicat problema legalității arestării sale preventive în fața instanței de Apel și că a omis să depună recurs contra hotărârii pronunțate în apel de Curtea de Apel din Timișoara.

31. Reclamantul se opune acestei teze și apreciază că deși aceste recursuri există în teorie, ele sunt ineficace în practică. El subliniază că prin încheierea din 5 august 2002, tribunalul județean a respins cererea sa de revocare a arestării preventive, unicul recurs care ar fi permis punerea sa în libertate.

32. Curtea reamintește că articolul 35 § 1 din Convenție nu prescrie decât epuizarea recursurilor în același timp legate de încălcarea incriminată, disponibile și adecvate. Acestea trebuie să existe cu un grad suficient de certitudine, nu numai în teorie ci și în practică, fără de care sunt lipsite de accesibilitatea și efectivitatea dorite; este obligația Statului intimat să demonstreze că aceste exigențe sunt întrunite (a se vedea, printre altele, *Aquilina împotriva Maltei* [GC], nr. 25642/94, § 39, CEDO 1999-III și *Wloch împotriva Poloniei* (hot.), nr. 27785/95, 30 martie 2000).

33. Curtea subliniază că exigența unui temei juridic continuu pentru fiecare privare de libertate se extinde pe toată perioada detenției. Această exigență impusă de articolul 5 § 1 din Convenție are ca scop să se garanteze că nimeni nu este privat de libertate în mod arbitrar (*Ječius împotriva Lituaniei*, nr. 34578/97, § 56, CEDO 2000-IX). Astfel, în principiu, baza legală a oricărei arestări trebuie să existe din momentul în care măsura este luată și aceasta trebuie să acopere întreaga perioadă a detenției.

34. Curtea reamintește de asemenea că în măsura în care un reclamant se plânge de lipsa de temei legal a arestării sale preventive, un recurs efectiv se

definește prin faptul că după de a constatat ilegalitatea arestării sale, instanța națională sesizată să poată ordona punerea sa în libertate imediată (*Wloch împotriva Poloniei*, mai sus citată). În dreptul român, cererea de revocare, utilizată cu întârziere de reclamant, era calea de recurs care îi permitea să obțină punerea sa în libertate imediată dacă instanțele naționale constatau că arestarea sa preventivă nu mai avea temei legal.

35. Guvernul apreciază că reclamantul ar fi trebuit să facă recurs contra încheierii din 5 august 2002 care a respins cererea sa de revocare și a prelungit arestarea sa preventivă. Curtea observă totuși că, așa cum reiese din conținutul articolului 141 din codul de procedură penală în vigoare la vremea faptelor, numai hotărârile care ordonau, revocau, înlocuiau sau puneau capăt unei măsuri preventive puteau face obiectul unui recurs introdus de inculpat independent de sentința pe fond. ca urmare, *per a contrario*, o hotărâre care respingea o cerere de revocare sau prelungea o măsură preventivă nu putea face obiectul unui recurs imediat (vezi paragraful 25 de mai sus). Ca urmare, Curtea nu este convinsă că această cale de recurs propusă de Guvern ar fi permis redresarea situației reclamantului.

36. Desigur, în temeiul dreptului intern, încheierea din 5 august 2002 putea fi recurată în același timp cu hotărârea pronunțată pe fond, ceea ce reclamantul nu a făcut. Totuși, Curtea trebuie să cerceteze dacă aceste căi de recurs, anume apelul și recursul depuse împotriva sentinței pe fond, erau

susceptibile de a oferi reclamantului repararea prejudiciului său și a duce la punerea sa în libertate. În acest sens, Curtea ia notă că apelul contra hotărârii din 5 august 2002 era legat de sentința pe fond și că nu intervenise decât la aproximativ șase luni după ce situația litigioasă se terminase și când reclamantul era deținut după condamnare și nu se mai afla în arest preventiv în sensul articolului 5 § 1 c) din Convenție. Ca urmare, chiar dacă am presupune că instanțele de apel și de recurs s-ar fi aplecat asupra legalității arestării preventive din perioada dintre 21 aprilie - 5 august 2002, ele nu putea decât să constate o eventuală nerespectare a dreptului intern în materie de arest preventiv fără ca totuși să poată remedia situația.

37. Pe de altă parte, Curtea ia notă că reclamantul invoca lipsa de temei legal a arestării sale preventive, susținând că instanțele ordinare nu i-o prelungiseră la fiecare treizeci de zile conform articolului 149 din codul de procedură penală, așa cum a fost interpretat de Curtea Constituțională. Or, în măsura în care reiese din fapte de această speță că aceste instanțe nu urmau jurisprudența Curții Constituționale, Curtea apreciază că rezultatul unei astfel de căi de recurs nu prezenta perspective rezonabile de succes (*Akdivar și alții împotriva Turciei*, hotărâre din 16 septembrie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-IV, p. 1211, § 68). În fine, Curtea ia notă că Guvernul nu a prezentat exemple de jurisprudență internă pentru a dovedi eficacitatea acestor căi de recurs.

38. Ținând seama de cele precedente, se cuvine să se respingă excepția de non epuizare a căilor de atac interne ridicată de Guvern.

2. Asupra întemeierii plângerii

39. Curtea constată de asemenea că această plângere nu este în mod evident nefondată în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. Curtea subliniază pe de altă parte că aceasta nu se lovește de nici un alt motiv de inadmisibilitate. Se cuvine deci să fie declarată admisibilă.

B. Pe fond

1. Tezele părților

40. Reclamantul apreciază că arestarea sa preventivă între 21 aprilie și 5 august 2002 a fost lipsită de temei legal.

41. Guvernul consideră că în perioada sus-menționată, reclamantul a fost arestat în virtutea unei hotărâri judecătorești, anume hotărârea Curții Supreme de Justiție din 22 martie 2002. Subliniază că reclamantul a fost pus în arest preventiv, sub motiv că existau bănuieli plauzibile că ar fi comis infracțiuni legate de domeniul economic. Pe de altfel, el observă că Curtea supremă de justiție a apreciat necesitatea menținerii arestării preventive a reclamantului, bazându-se pe probele care constituiau bănuieli plauzibile care justificau această măsură.

42. În ce privește aparenta contradicție între hotărârea Curții Supreme de Justiție din 22 martie 2002 și hotărârea Curții Constituționale referitoare la durata arestării preventive în timpul fazei de judecată, Guvernul notează că le revine în primul rând instanțelor naționale să interpreteze și să aplice dreptul intern.

43. În fine, Guvernul observă că în temeiul art. 140 din codul de procedură penală, arestul preventiv putea înceta fie la scadența termenului prevăzut de lege fie printr-o hotărâre judiciară, fie în caz de neîncepere a urmăririi penale sau de punere în libertate în favoarea interesatului. Asupra acestui punct, prezenta cauză diferă de cauza *Pantea împotriva României*, (nr. 33343/96, § 226, CEDO 2003-VI (extrase)) unde instanțele interne au constatat ilegalitatea arestării preventive a reclamantului. Într-adevăr, tribunalul județean din Arad în răspunsul său adresat administrației penitenciare la 24 aprilie 2002 a considerat că reclamantul era menținut în arest în temeiul hotărârii Curții Supreme de Justiție din 22 martie 2002 (vezi paragraful 11 de mai sus).

2. *Aprecierea Curții*

44. Curtea reamintește că durata detenției posterioare condamnării în primă instanță nu poate fi considerată ca încadrându-se în articolul 5 § 1 c) ; totuși, când o Curte de Apel casează prima sentință și dispune trimiterea spre rejudecare, perioada de arest cuprinsă între casare și noua judecată este de asemenea luată în calcul. Ca urmare, detenția reclamantului între 22

martie 2002, dată la care condamnarea sa a fost anulată și cauza trimisă la primii judecători, și 21 noiembrie 2002, data celei de-a doua condamnări a sa, se analizează într-un arest preventiv în sensul articolului 5 § 1 c) din Convenție (*Cahit Solmaz împotriva Turciei*, nr. 34623/03, § 32, 14 iunie 2007).

45. Curtea reamintește de asemenea că termenii « regulamentar » și « potrivit căilor legale » care apar în articolul 5 § 1 din Convenție trimit în esență la legislația națională și consacră obligația de a respecta normele de fond ca și de procedură ale acesteia (*Assenov și alții împotriva Bulgariei*, hotărâre din 28 octombrie 1998, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-VIII, p. 3297, § 139). Totuși, « reglementaritatea » detenției față de dreptul intern nu este întotdeauna elementul decisiv. Curtea trebuie să fie pe de altă parte convinsă că arestarea pe perioada în cauză este conformă scopului articolului 5 § 1 din Convenție, anume să protejeze individul de orice privațiune arbitrară de libertate (*Ječius* citat mai sus, § 56).

46. Deși le revine în primul rând autorităților naționale, și în special curților și tribunalelor, să interpreteze și să aplice dreptul intern, lucrurile stau altfel dacă este vorba de cauze în care, având în vedere articolul 5 § 1, nerespectarea dreptului intern determină încălcarea Convenției. Într-un astfel de caz, Curtea poate exercita un anumit control pentru a cerceta dacă dreptul intern a fost realmente respectat (vezi, printre multe altele, *Scott împotriva Spaniei*, hotărâre din 18 decembrie 1996, *Culegere de hotărâri și*

decizii 1996-VI, p. 2396, § 57 și *Ambruszkiewicz împotriva Poloniei*, nr. 38797/03, § 26, 4 mai 2006).

47. În speță, Curtea ia notă că la 22 martie 2002, Curtea Supremă de Justiție a menținut arestul preventiv al reclamantului fără a preciza pe ce durată. Ținând seama de dispozițiile legale în vigoare la vremea faptelor, Curtea apreciază necesar să se analizeze dacă, pentru perioada incriminată, hotărârea citată mai sus putea constitui o bază legală suficientă în temeiul dreptului intern și al garanțiilor impuse de articolul 5 § 1 din Convenție.

48. Curtea ia notă, cu titlu liminar, că în dreptul român la vremea faptelor, controlul Constituționalității, pe cale de excepție, constituie unicul instrument prin care interesatul poate acționa pentru a contesta o dispoziție legală, în ipoteza în care drepturile sale Constituționale au fost atinse (vezi paragraful 22 de mai sus). Veghind la respectarea principiilor și normelor Constituționale, inclusiv a drepturilor omului, Curtea Constituțională își îndeplinește rolul de garant al bunei funcționări a unei societăți democratice.

49. Curtea subliniază de asemenea că în virtutea Constituției, hotărârile Curții Constituționale care se pronunță în favoarea unei excepții de neconstituționalitate sunt aplicabile imediat și obligatoriu pentru toate autoritățile publice, inclusiv puterea judiciară, și produc efecte *erga omnes* (vezi paragrafele 19, 20 și 23 de mai sus). Ca urmare, o astfel de hotărâre a Curții Constituționale este sursă de drept, în măsura în care instanțele naționale nu mai pot aplica un text de lege declarat neconstituțional.

50. În speță, Curtea apreciază că, deși hotărârea din 22 martie 2002 a Curții Supreme de Justiție a menținut detenția reclamantului, această hotărâre nu era conformă cu articolul 149 din codul de procedură penală, așa cum a fost interpretat de Curtea Constituțională, în măsura în care aceasta nu preciza pas durata prelungirii arestării preventive. Or, interpretând articolul 23 § 4 din Constituție, Curtea Constituțională conchisese că, în ciuda absenței procedurii specifice, tribunalele erau obligate a controla legalitatea detenției la fiecare treizeci de zile, până la finele procedurii.

51. Ca urmare, în opinia Curții, Curtea Supremă de Justiție dispunea de o jurisprudență clară a Curții Constituționale care îi permitea să își întemeieze hotărârea. În plus, ea nu putea invoca absența unei dispoziții legale specifice pentru a prelungi arestul preventiv al reclamantului la fiecare treizeci de zile, în măsura în care articolul 23 § 4 din Constituție dispunea în acest sens (vezi paragraful 21 de mai sus).

52. Drept urmare, Curtea apreciază că arestul preventiv reclamantului din 21 aprilie la 5 august 2002 nu a fost conform cu dreptul național. Asupra acestui punct, Curtea ia notă că după intrarea în vigoare a legii nr. 281/2003, codul de procedură penală prevede în mod expres obligația tribunalelor de a verifica regulamentar legalitatea și oportunitatea menținerii în arest preventiv a inculpatului.

53. În plus, Curtea reiterează că unul din elementele necesare caracterului reglementar al arestului în sensul articolului 5 § 1 este absența arbitrarului (*Ambruszkiewicz împotriva Poloniei*, citat mai sus, § 27). În această privință, ea subliniază că atunci când este vorba de o privare de libertate, este deosebit de important să fie satisfăcut principiul general al securității juridice. Or, o practică ce permite să fie privată o persoană de libertate pe o perioadă nelimitată fără autorizație judiciară, este incompatibilă cu principiile securității juridice și ale protecției contra arbitrarului, care constituie elemente fundamentale atât ale Convenției cât și ale Statului de drept (*Barannowski împotriva Poloniei*, nr. 28358/95, §§ 54-57, CEDO 2000-III și *Ječius* citat mai sus, § 62). În speță, Curtea apreciază că hotărârea Curții Supreme de Justiție din 22 martie 2002 care a prelungit arestul preventiv al reclamantului fără a preciza pe ce perioadă și dincolo de limitele prevăzute de lege, nu putea constitui o bază legală suficientă în sensul articolului 5 § 1 din Convenție, pentru perioada ce s-a scurs între 21 aprilie și 5 august 2002.

54. În fine, Curtea consideră că adresa trimisă administrației penitenciare prin care tribunalul județean declara că reclamantul era deținut legal în virtutea hotărârii din 22 august 2002, nu ar putea constitui o bază legală suficientă pentru arestarea sa preventivă. mai mult, Curtea constată că așa cum reiese din faptele din speță, numai o întârziere a transmiterii

dosarului reclamantului la tribunalul județean din Arad l-a împiedicat pe acesta din urmă să prelungească arestul preventiv al reclamantului.

55. În lumina celor precedente, Curtea apreciază că în decursul perioadei dintre 21 aprilie - 5 august 2002, arestul preventiv al reclamantului nu se baza pe nici o hotărâre internă valabilă și nici pe o altă bază « legală » în sensul articolului 5 § 1 din Convenție.

Pornind de aici, a avut loc o încălcare a acestei dispoziții.

II. ASUPRA CELORLALTE ÎNCĂLCĂRI PRETINSE

56. Reclamantul se plânde de rezultatul procedurii penale al cărei obiect a fost. Curtea constată că reclamantul nu a depus recurs contra hotărârii Curții de Apel Timișoara din 5 februarie 2003, care ce constituia un recurs efectiv în sensul articolului 35 § 1 din Convenție. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie să fie respins sub motivul ne-epuizării căilor de atac interne, cu aplicarea articolului 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

57. Invocând articolele 3 și 14 din Convenție combinate, reclamantul susține de asemenea ca a suferit violențe din partea polițiștilor în timpul arestării sale preventive în ianuarie 2000, din cauza originii sale Roma. Curtea reamintește că susținerile de rele tratamente trebuie să fie întemeiate pe elemente probatorii adecvate (vezi *mutatis mutandis*, hotărârea *Klaas împotriva Germaniei* din 22 septembrie 1993, seria A nr. 269, p. 17, § 30). În lipsa celei mai mici urme de probe, Curtea apreciază

că aceste capete de cerere trebuie să fie respinse ca fiind în mod manifest nefondate cu aplicarea articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

III. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

58. În termenii articolului 41 din Convenție,

« Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă. »

A. Daune

59. Reclamantul reclamă 300 000 euro (EUR) cu titlul de prejudiciu moral pe care l-ar fi suferit din cauza arestării sale ilegale pe când era nevinovat. Solicită de asemenea 200 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral suferit din cauza relelor tratamente la care ar fi fost supus în timpul arestării sale, 300 000 EUR pentru repararea prejudiciului său moral cauzat de divorțul cerut de soția sa după arestarea sa și pentru degradările suferite de casa sa în absența sa.

60. Guvernul ia notă că repararea prejudiciului reclamantului trebuie să vizeze numai încălcarea constatată a Convenției. În acest sens, el ia notă că nu există legătură de cauzalitate între eventuala încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție și prejudiciile susținute de reclamant. El apreciază de asemenea

că sumele solicitate sunt excesive față de jurisprudența Curții în materie de arest ilegal.

61. Curtea subliniază că unicul temei de reținut pentru acordarea unei satisfacții echitabile rezidă în speță în lipsa de temei legal a arestării preventive a reclamantului între 21 aprilie și 5 august 2002.

62. Curtea apreciază că nu există nici o legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și daunele materiale susținute (vezi, *mutatis mutandis*, *Baranowski*, citat mai sus, § 81). Ca urmare, ea nu întrevade nici un motiv de a acorda reclamantului o sumă oarecare cu acest titlu.

63. Totuși, Curtea apreciază că reclamantul a suferit o nedreptate morală de netăgăduit, pe care nici constatarea încălcării ce apare în prezenta hotărâre nu ar putea să o remedieze. Statuând în echitate, după cum o cere articolul 41 din Convenție, ea îi alocă 3 000 EUR ca daune morale.

B. Costuri și cheltuieli de judecată

64. Reclamantul cere de asemenea, global, 100 000 EUR pentru costurile și cheltuielile de judecată suportate în fața instanțelor interne și a Curții, precum și pentru repararea prejudiciilor sale materiale. el nu prezintă documente justificative.

65. Guvernul ia notă că reclamantul nu precizează suma costurilor și cheltuielilor de judecată suportate și că nu prezintă documente justificative în sprijinul cererii sale.

66. Curtea reamintește că în temeiul articolului 41 din Convenție, ea rambursează cheltuielile despre care s-a stabilit că au fost realmente și în mod necesar suportate și au o sumă rezonabilă (a se vedea mai ales *Nikolova împotriva Bulgariei* [GC], nr. 31195/96, § 79, CEDO 1999-II). Or, în speță, reclamantul nu a precizat cuantumul nici nu și-a justificat cererile. Ca urmare, ținând seama de elementele aflate în posesia sa și de criteriile sus menționate, Curtea respinge cererea referitoare la costurile și cheltuielile de judecată.

C. Dobânzi moratorii

67. Curtea judecă adecvat să își bazeze rata de dobândă moratorie pe rata de dobândă a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene majorată cu trei procente.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* Cererea admisibilă în privința capătului întemeiat pe art. 5 § 1 din Convenție și inadmisibilă pentru rest;
2. *Hotărăște* că a avut loc a eu încălcarea articolului 5 § 1 din Convenție ;
3. *Hotărăște*
 - a) că Statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în cele trei luni începând cu data rămânerii definitive a hotărârii conform articolului

44 § 2 din Convenție, 3 000 EUR (trei mii euro) pentru prejudiciul moral ;

b) că suma în cauză va fi convertită în moneda Statului pârât la rata aplicabilă la data plății și că se cuvine să se adauge la aceasta orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

c) că începând cu data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, această sumă se va majora cu o dobândă simplă a cărei rată va fi egală cu aceea a facilității de împrumut marginal al Băncii Centrale europene aplicabile în această perioadă, la care se vor adăuga trei procente;

4. *Respinge* cererea de satisfacție echitabilă pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 7 februarie 2008 în aplicarea art. 77 §§ 2 et 3 din Regulament.

Boštjan M. Zupančič
Președinte

Santiago Quesada
Grefier